

T.C.
SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/47372 Gk182

Sayı :E-75833232-610-2960161
Konu :Soru Önergeleri

GÜNLÜDÜR
12/10/2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

İlgi : 28.06.2021 tarihli ve 43452547-120.07-833749 sayılı yazınız.

Bakanlığımıza intikal eden, İzmir Milletvekili Sayın Bedri SERTER tarafından tevcih edilen 7/47372 esas numaralı yazılı soru önergesinin cevabı Ek'te gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Mustafa VARANK
Bakan

Ek: Soru Önergesi Cevabı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:A39C552F-C762-4FE7-8058-B2AD72AC6F49

Belge Doğrulama Adresi:<https://e-belge.sanayi.gov.tr/>

Mustafa Kemal Mahallesi Dumlupınar Bulvarı Eskişehir Yolu 2151.Cadde No:154 06510 Çankaya /ANKARA

Telefon :2015426

Bilgi İçin: Ayşe Neslihan GÜNDÜZ Uzman

Faks:2016103

e-posta:neslihan.gunduz@sanayi.gov.tr

Kep:sanayiveteknolojibakanligi.strateji@hs01.kep.tr

İnternet adresi: www.sanayi.gov.tr

İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN BEDRİ SERTER'İN

7/47372 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLAR

Haziran 2021'de ülkemizin gündemine gelen müsilaj sonrası denizlere yönelik yapılan teknolojik altyapı konuları da gündeme gelmiştir.

Bu bağlamda;

Soru 1- Son 2 yıldır TÜBİTAK tarafından deniz dibi taramasına yönelik verilmiş destekler olmuş mudur?

Soru 2- Deniz canlılarına, denizlerin korunmasına dair TÜBİTAK bünyesinde son 2 yıldır yürütülen projeler neler olmuştur?

Soru 3- Bu projelerin bütçesi ne kadar olmuştur?

Soru 4- AB'den veya yurt dışı finansmanla deniz çalışmalarına yönelik verilen destekler neler olmuştur?

CEVAPLAR:

Cevap 1- Bu kapsamda, TÜBİTAK tarafından gerek teknoloji ve yenilik destek programları ve gerekse akademiye yönelik olarak yürütülen destek programları vasıtasıyla; deniz dibi taramasına yönelik projeler için çeşitli destekler sağlanmıştır.

Ayrıca; TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi (MAM) Çevre ve Temiz Üretim Enstitüsü (ÇTÜE), ODTÜ Deniz Bilimleri Enstitüsü ve İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü ortaklığı ile gerçekleştirilen “*Deniz Dip Tarama Uygulamaları ve Tarama Malzemesinin Çevresel Yönetimi (DİPTAR)*” Projesi de, bu alanda önemli bir girişim olarak ön plana çıkmaktadır. Söz konusu proje; ülkemizde dip tarama aktivitelerinin ve dip tarama malzemesinin, ekosisteme ve insan sağlığına zarar vermeden sürdürülebilir kullanım ilkeleri doğrultusunda yönetimine duyulan ihtiyacı karşılamak amacıyla 2013-2016 yılları arasında tarihinde TÜBİTAK KAMAG 1007 Programı çerçevesinde desteklenmiştir. DİPTAR projesi kapsamında, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hazırlanmakta olan “ulusal taslak” yönetmeliğin temelini oluşturacak esaslar için gerekli veri ve bilginin, AB kriterlerini de dikkate alarak sağlanması hedeflenmiştir. Bu amaçla; dip tarama malzemesi yönetimi ile ilgili protokol ve kılavuzları incelenmiş, Türkiye kıyılarından seçilen, farklı insan aktivitelerinin baskısı altındaki 15 pilot alanın sediman özellikleri (fiziksel, kimyasal ve biyolojik) belirlenmiştir. Taranan malzemenin boşaltım/karada bertaraf ve faydalı kullanım seçeneklerinin birlikte değerlendirildiği bir “tarama malzemesi yönetim süreci” tasarlanmış ve bu alanlarda test edilmiştir.

Ayrıca, Kocaeli ili İzmit İç Körfezi'nde taranması planlanan alandaki muhtemel dip tarama malzemesine yönelik olarak Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı'nın Müşteri Kurum, TÜBİTAK MAM ÇTÜE'nin ise yürütücü olduğu “Deniz Dibi Tarama Çamuru Miktarının Belirlenmesi” (Ağustos-Aralık 2016) ve “Deniz Dibi Tarama Malzemesinin Çevresel Yönetimi” (Nisan-Aralık 2017) Projeleri gerçekleştirilmiştir. Bahse konu projeler kapsamında İzmit İç Körfezi'nde taranması planlanan alandaki çamur miktarı yapılan batimetrik çalışmalar ile belirlenmiş, çıkarılması muhtemel dip tarama malzemesinin yönetim seçeneklerinin (denize boşaltım, faydalı kullanım ve karada bertaraf) değerlendirilmesine dair çalışmalar yapılmıştır.

Cevap 2- Son iki yıl içerisinde; TÜBİTAK TEYDEB tarafından özel sektöre yönelik destek programları kapsamında deniz canlılarının korunmasına yönelik 2 projeye, TÜBİTAK ARDEB tarafından ise akademiye yönelik programlar çerçevesinde ise yine deniz canlılarının korunmasına yönelik toplam 43 projeye destek aktarılmıştır.

Ayrıca; yarattığı olumsuz ekolojik, ekonomik, sosyal ve halk sağlığı etkileri sebebi ile müsilajın oluşum mekanizması, izlenmesi, oluşumunun önlenmesi, bertarafı, değerlendirilmesi ve müdahale yöntemleri konularında sürdürülebilir çözümler sunacak çalışmalara ihtiyaç duyulması nedeniyle 12 Temmuz 2021 tarihinde “1001-Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Projelerini Destekleme Programı” kapsamında “Müsilaj Araştırmaları” başlıklı özel bir çağrı açılmıştır. 30 Temmuz 2021 tarihinde başvuruları sonlandırılan söz konusu çağrı kapsamında 157 proje önerilmiş olup 11 Ağustos 2021 tarihinde çağrı sonuçları açıklanmıştır. Çağrı kapsamında 10 milyon TL bütçeli 37 projenin desteklenmesine karar verilmiştir. Bu projelerde yer alan araştırmacı ekipleri dikkate alındığında; bu alanda faaliyet gösteren 31 farklı kurum/kuruluştan (üniversite/araştırma merkezi/özel sektör) 153 araştırmacı bu konuda yerli ve milli çözümler oluşturmak üzere bir araya gelmiş bulunmaktadır.

Müsilaj Araştırmaları Çağrısında desteklenmesine karar verilen toplam 37 projeden 9 adedi “Denizel ortama girecek kirletici miktarının azaltılması ve izleme ve takip sistemlerinin oluşturulması”, 8 adedi “Müsilajın biyoçeşitliliğe etkilerinin araştırılması ve restorasyon çalışmaları”, 7’si “Müsilajın oluşum mekanizmalarının ortaya çıkarılması/ Müsilajı tetikleyen faktörlerin açığa çıkarılması”, 6’sı “Müsilajın halk sağlığına etkileri”, 4 tanesi “Müsilajın mekanik/ biyoteknolojik yöntemlerle bertarafı ve değerlendirilmesi” ve 3 tanesi ise “Müsilajın sosyoekonomik etkilerinin analizi” alanlarındaki araştırmalar ile ilgilidir.

Diğer taraftan; TÜBİTAK MAM bünyesinde deniz kirliliğine ve denizlerin korunmasına dair hâlihazırda yürütülen projeler ise kısaca şu şekildedir:

Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nın koordinatörlüğünde “İzmit Körfezi'nde Su Kalitesinin ve Karasal Girdilerin İzlenmesi ve Kirliliğin Önlenmesine Yönelik Girdilerin Geliştirilmesi” projesine 2007 yılında, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı koordinatörlüğünde tüm denizlerimizde uygulanan “Denizlerde Bütünleşik İzleme” projesine ise 2014 yılı itibarı ile başlanmış olup her iki proje de hâlihazırda devam etmektedir. İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi'nin “Deniz'de ve Haliç'te Su/Sediment Kalitesi ve Haliç'te Biyoçeşitliliğin İzlenmesi” projesi kapsamındaki çalışmalara 2015 yılında, Bursa Su ve Kanalizasyon İdaresi'nin, “Gemlik Körfezi Su Kalitesinin İzlenmesi Değerlendirilmesi ve Derin Deniz Hatlarının

Görüntülenmesi” projesine ise 2020 yılı itibari ile başlanmış ve halen her iki projeye devam edilmektedir. İzmir Su Kanalizasyon idaresi koordinatörlüğünde yürütülen “*İzmir Körfezi ve Yeni Foça Körfezi, Seferihisar Akarca Koyu Oşinografik İzleme*” projesi ile Tarım ve Orman Bakanlığı koordinatörlüğündeki “*Yerüstü Sularında Mikroplastikler, Etkileri ve Kontrol Yöntemleri*” projesine 2020 yılı itibariyle başlanmıştır.

Cevap 3- Bu kapsamda; TÜBİTAK ARDEB tarafından deniz dibi taramasına yönelik bir projeye 764 bin TL, deniz canlılarının korunmasına yönelik 43 projeye ise toplam 11.8 milyon TL destek aktarılmış, TEYDEB tarafından desteklenen 2 proje için de 595 bin TL hibe destek (2021 sabit fiyatlarıyla) sağlanmıştır.

TÜBİTAK MAM bünyesinde yürütülmekte olan deniz kirliliğine ve denizlerin korunmasına dair projelere ait bütçe tutarları ise projelerin niteliğine ve finansman kaynağına göre farklılık göstermektedir. Nitekim proje bütçeleri; Denizlerde Bütünleşik İzleme projelerinde 10 milyon 250 bin TL ile 20 milyon 340 bin TL arasında, İSKİ Marmara Haliç İzleme projesinde 470 bin TL ile 10 milyon 620 bin TL arasında, bir AB projesi olan BRIDGE’de 210.000 Avro, bir diğer AB Projesi ANEMON’da ise 205 bin Avroya kadar çıkabilmektedir. Burada belirtilen bütçe rakamlarına KDV tutarları eklenecektir. Diğer bazı projelerin bütçeleri ise şu şekildedir: DİPTAR: 6.575.242 TL, İSKİ DDD Görüntüleme: 985.000 TL, BUSKİ GEKİZ İzleme: 1.100.000 TL, İZSU İZİZ İzleme: 2.750.000 TL ve Mikroplastikler: 1.800.000 TL. Bu rakamlara da KDV tutarları eklenecektir.

Cevap 4- TÜBİTAK tarafından yürütülmekte olan Ufuk 2020 Programı kapsamında, 2019-2020 yılları arasında deniz çalışmalarına yönelik 3 proje, toplam 4.196.437,50 € tutarında fon almaya hak kazanmıştır.

TÜBİTAK MAM bünyesinde yürütülen diğer projeler ise aşağıda detaylandırılmıştır.

ANEMONE Projesi: AB Sınır Ötesi İşbirliği Programı (*CBC Joint Operational Program*) tarafından desteklenen “*Assessing the Vulnerability of the Black Sea Marine Ecosystem to Human Pressures (ANEMONE)*” Projesi; TÜBİTAK MAM ile NIMRRD (Romanya Ulusal Deniz Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü) arasındaki ortaklık sözleşmesi gereği 26.07.2018 tarihinde başlatılmış olup sonuçlanma aşamasındadır.

BRIDGE-BS Projesi: AB Ufuk 2020 çağrısı kapsamında desteklenmeye hak kazanan BRIDGE-BS Projesinin koordinatörlüğü ODTÜ DBE tarafından yapılmakta olup bu proje, ortaklar arasında TÜBİTAK MAM’ın da bulunduğu toplam 33 kuruluşun işbirliği ile gerçekleştirilecektir. Projenin genel amacı; Karadeniz ekosisteminin mevcut durumunun, ekosistem hizmetlerinin, çoklu baskılar karşısında dayanıklılık özelliklerinin değerlendirilmesi ve bu ekosistemlerin sürdürülebilir yönetimini sağlamak için gerekli yöntemlerin belirlenmesidir.

DOORS Projesi: AB Ufuk 2020 çağrısı kapsamında desteklenmeye hak kazanan projenin koordinatörlüğü Romanya tarafından gerçekleştirilmekte olup ortaklar arasında ODTÜ, Karadeniz Teknik Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi’nin de olduğu toplam 37 ortağın işbirliği ile gerçekleştirilecektir. Projenin genel amacı, Karadeniz’i deniz araştırmaları açısından uyumlu hale getirmek, belirli ekosistem özelliklerini daha iyi anlamak için gerekli

altyapıyı sağlamak ve Mavi Büyüme ve start-up'ların erken gelişimini desteklemek için çerçeveyi geliştirmektedir.

Black Sea CONNECT Projesi: AB Ufuk 2020 çağrısı kapsamında desteklenmeye hak kazanan projenin koordinatörlüğü ODTÜ DBE tarafından gerçekleştirilmekte olup, ortaklar arasında Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü ve TÜBİTAK'ın da olduğu toplam 14 ortağın işbirliği ile gerçekleştirilecektir. Projenin amacı; Karadeniz ekosisteminin esnekliğini eski haline getirmek ve bu esnekliği sürdürmek, aynı zamanda doğal kaynaklarının sürdürülebilir kullanımını sağlamak olarak belirlenmiştir.

EurofleetsPlus Projesi (2018-2022): *(An Alliance Of European Marine Research Infrastructures to Meet the Evolving Requirements of the Research and Industrial Communities)*; AB 6. ÇP ve 7. ÇP Programlarında yer alan Eurofleets2 projesinin bütün ortakların doğal katılımı ile devamı niteliğindedir. Söz konusu proje; araştırma gemilerinin ortak altyapılar olarak kullanılması, deniz araştırmaları hakkındaki teknik bilgi/beceri ve deneyim paylaşımının artırılmasının hedeflendiği uluslararası bir projedir. Burada, yürürlükteki proje sözleşmesi gereği araştırma gemisi R/V TÜBİTAK MARMARA'nın Bulgaristan / Romanya Ulusal /Uluslararası Sularında müsaadeye tabi olarak belirli bir süre ölçümler yapması / kullandırılması taahhüt edilmiştir.